

Vadehavet

3 - 5 oktober 2014

Innehållsförteckning

Deltagare	3
Reseberättelse	4
Artlistor	6

"Sort sol" vid Aventoft

Scanbird

*Quality bird guiding
Bird & wildlife tours
Wildlife photography*

Deltagare

- Björn Malmhagen (Reseledare)
- Björn Alexandersson
- Inger Berggren
- Eva Ekström
- Pia Ganmark
- Håkan Jacobsson
- Kenneth Johansson
- Vivi-Ann Karlsson
- Kirsten Knafve
- Bert Lindgren
- Klas Lindell
- Mona Lönnebo
- Ingrid Millbourn
- Lena Miörner
- Maria Nyrell
- Carl-Göran Nyrell
- Orion Righard
- Mats Stagnell
- Krister Wadén
- Brita Westrup
- Claes Westrup
- Anders Åkesson

Vadarspaning på Mandø

Reseberättelse

Fredag 3 oktober

Malmö - Mandø - Süderlügum- Haspbergsee, Aventoft - Dagebüll

Samling kl. 07:30 vid Malmö Arena, Hyllie där vi mötte upp med vår busschaufför. Vi satte kurs mot Mandø, som var vårt första stopp för dagen. Mandø bjöd på ett nästan försommarlikt väder med svag vind, lite disigt och 20 grader varmt. Vi såg endel rastade tättingar, bl.a. lappspurv, försärla och skärpiplärka, men framförallt var det de många vadarna på de undansjunkande tidvattenstränderna som drog till sig uppmärksamheten. Efter en härligt besök på Mandø körde vi vidare söderut och passerade gränsen till Tyskland och stannade i Süderlügum. Där mötte vi upp med vår "Sort sol"-guide Sören, som tog oss till en lokal precis öster om Aventoft där vi inväntade att stararna skulle komma in för övernattning. På vägen dit fick vi bevittna en lyckad jakt av en gammal pilgrimsfalk som slog en stare precis framför vår buss! Medan mörkret föll fick vi sedan se hur ca 300 000 - 400 000 starar kom in och slog i vassarna - ett mäktigt skådespel. Vi körde sedan till vårt hotell i Dagebüll där vi avslutade en trevlig och lyckad första dag med gemensam middag och artgenomgång.

Vägen till Mandø

I väntan på "Sort sol"

Lördag 4 oktober

Dagebüll - Speicherbecken (Nord + Syd) - Lüttmoorsee - Norresø - Aventoft

Efter frukost körde vi långsamt söderut längs kusten utmed området kring Speicherbecken. Mängder av rastade vadare och änder kunde beskådas i dammarna strax innanför kustlinjen. Vi fick även se ett mycket fint småfåglesträck och en strid ström av finkar, starar, piplärkor m.m. passerade över våra huvuden - även den vitkindade gässen sträckte kontinuerligt förbi i stora flockar. Vi fortsatte sedan ytterligare söderut till området runt Lüttmoorsee och längs vägen dit såg vi stora mängder av fåglar rasta på åkrarna - vanligast var ljungpipare och flera tusenhövdade flockar såsg. På eftermiddagen besökte vi Norresø där vi bl.a. såg fiskgjuse och en röd glada. Mot kvällen tog vi plats på vallen vid Aventoft tillsammans med flera tusen andra besökare (närmare 5 000

Speicherbecken

personer enligt uppgift!) för att beskåda Sort sol. Vädret var perfekt och skådespelet fint när ca 500 000 starar kom in för övernattnig.

Söndag 5 oktober

Dagebüll - Margrethekog - Vidåslusen - Malmö

Under frukosten hittade vi en riktigt läcker svart rödstjärtshane som satt och småsjöng grannhuset. Vi noterade även idag att de senaste dagarna intensiva sträck av vitkantad gås fortsatte och stora flocka passerade över oss vid hotellet. På stranden nedanför hotellet stod en riktigt fin flock på närmare 1 000 strandkator. Vi lämnade Dagebüll och första stopp därefter lev på den tysk/danska-gränsen vid Margrethekog & Rickelsbüler Koog. Stora mängder fågel rastade i dammarna och i området fanns enligt uppgift nu flera 100 000 vitkindade gäss efter senaste dagarnas påfyllning. Efter vi kollat klart i dammarna gick vi upp på vallen och spanade ut mot havet. Tidvattnet höll på att stiga och allt fler vadare samlades på en strand som krympte snabbt. Tillslut var det ett enda myller av vadare och änder inne i den stora viken söderut och uppskattningsvis 200 000 kärrsnäppor och drygt 50 000 kustsnäppor dominerade - grymt häftigt! Flera flockar berglärka sågs även och en av dessa gick ner och rastade på stranden precis där vi stod, vilket verkligen uppskattades av alla. Vårt sista stopp innan hemfärd blev Vidåsluse där det också var mycket gott om rastande fåglar som stod i strandkanten upptryckta av det rådande högvattnet. Efter vi skådning och en snabb lunch styrde vi tillbaka mot Malmö. Vadehavet har under våra 3 dagar bjudit på sanslösa mängder fåglar och ett fantastiskt väder med mestadels sol, svaga vindar och upp mot 20 grader varmt!

I väntan på "Sort sol" tillsammans med 5000 andra...

Margrethekog

Artlistor

Nedan redovisas artlistor med korta kommentarer för observerade fåglar och däggdjur under resan.

Fåglar

1. **Fasan** (*Phasianus colchicus*)
Enstaka längs vägen.
2. **Grågås** (*Anser anser*)
Allmän och sedd dagligen.
3. **Bläsgås** (*Anser albifrons albifrons*)
Småflockar överflygande dagligen - total ca 40 ex sedda.
4. **Kanadagås** (*Branta canadensis*)
Fåtalig och bara enstak sedda.
5. **Prutgås** (*Branta bernicla bernicla*)
Sedd dagligen i et antal 100 ex - både flockar som rastade och sträckte.
6. **Vitkindad gås** (*Branta leucopsis*)
Mycket stora mängder sedda både sträckande och rastande. Under 4-5/10 pågick ett kontinuerligt sträck längs kusten. Enligt uppgift rastade den 5/10 i området kring Magrethekog ca 250 000 ex.
7. **Knölsvan** (*Cygnus olor*)
Relativt fåtalig och bara enstaka sedda dagligen.
8. **Nilgås** (*Alopochen aegyptiaca*)
50 ex i området kring Speicherbecken 4/10.
9. **Rostnad** (*Tadorna ferruginea*)
4 ex Lüttmoorsee 4/10.
10. **Gravand** (*Tadorna tadorna*)
Allmän längs kusten. Maxnotering var hela ca 6 000 ex vid Margrethekog 5/10.
11. **Snatterand** (*Anas strepera*)
Enstaka fåglar och mindre grupper sedda 4-5/10.
12. **Bläsand** (*Anas penelope*)
Allmän längs kusten. Maxnotering var ca 10 000 ex vid Margrethekog 5/10.
13. **Gräsand** (*Anas platyrhynchos*)
Sedd dagligen i mindre antal.

14. **Skedand** (*Anas clypeata*)
Sedd dagligen och tämligen allmän.
15. **Stjärtand** (*Anas acuta*)
Sedd dagligen i mindre antal.
16. **Kricka** (*Anas crecca*)
Sedd dagligen i mindre antal.
17. **Brunand** (*Aythya ferina*)
Sedd dagligen i mindre antal.
18. **Vigg** (*Aythya fuligula*)
Sedd dagligen i mindre antal.
19. **Ejder** (*Somateria mollissima*)
En del mindre flockar sedda sträckande söder längs kusten främst under 3/10.
20. **Knipa** (*Bucephala clangula*)
2 hon-f vid Speicherbecken 4/10.
21. **Småskrake** (*Mergus serrator*)
Enstaka sedda dagligen vid kusten.
22. **Smådopping** (*Tachybaptus ruficollis*)
Enstaka sedda dagligen, maxnotering var ca 7-8 ex Norresø 4/10.
23. **Skäggdopping** (*Podiceps cristatus*)
Sedda dagligen i mindre antal, maxnotering var ca 50 ex Speicherbecken 4/10.
24. **Storskarv** (*Phalacrocorax carbo*)
Tämligen allmän och sedd dagligen.
25. **Gråhäger** (*Ardea cinerea*)
Tämligen allmän och sedd dagligen.
26. **Ägretthäger** (*Ardea alba*)
10-15 Speicherbecken 4/10.
27. **Silkeshäger** (*Egretta garzetta*)
1 ex Lüttmoorsee 4/10.
28. **Fiskgjuse** (*Pandion haliaetus*)
1 1k Norresø 4/10.

29. **Havsörn** (*Haliaeetus albicilla*)

Totalt ca 10-15 individer observerade. Flera var adulta fåglar och rimligen lokala häckfåglar.

30. **Brun kärrhök** (*Circus aeruginosus*)

Totalt ca 20-25 individer observerade.

31. **Blå kärrhök** (*Circus cyaneus*)

1 1k längs vägen ner till Lüttmoorsee 4/10.

32. **Sparvhök** (*Accipiter nisus*)

Totalt 5 individer observerade.

33. **Duvhök** (*Accipiter gentilis*)

2 ex i området kring Aventoft 3-4/10.

34. **Röd glada** (*Milvus milvus*)

1 1k Norresø 4/10.

35. **Ormvråk** (*Buteo buteo*)

Sedda dagligen i mindre antal.

36. **Vattenrall** (*Rallus aquaticus*)

2 ex hörda Aventoft 4/10 och 1 ex hörd Vidåsluse 5/10.

37. **Rörhöna** (*Gallinula chloropus*)

1 ex nära Koldning 5/10.

38. **Sothöna** (*Fulica atra*)

Allmän och sedd dagligen.

39. **Strandskata** (*Haematopus ostralegus*)

Allmän längs kusten och noterade dagligen - största ansamlingar var 1 000 ex vid Dagebüll 5.10 och 2 500 ex vid Margrethekog 5.10.

40. **Skärfläcka** (*Recurvirostra avosetta*)

25 ex Speicherbecken 4.10 och 75 ex Margrethekog 5.10.

41. **Tofsvipa** (*Vanellus vanellus*)

Allmän något 1 000-tal sedda varje dag.

42. **Ljungpipare** (*Pluvialis apricaria*)

Mycket allmän och stora flockar sågs främst innanför kustlinjen över åkrarna - bl.a. såg vi mellan Speicherbecken och Lüttmoorsee 4.10 ca 5 000 -10 000 ex uppdelat på några flockar.

43. **Kustpipare** (*Pluvialis squatarola*)

Noterad dagligen längs kusten i mindre antal. Maxnotering var ca 250 ex Margrethekog 5.10.

44. **Större strandpipare** (*Charadrius hiaticula*)
Noterad dagligen längs kusten med bara enstaka exemplar.
45. **Enkelbeckasin** (*Gallinago gallinago*)
Allmän rastare i dammar och sjöar innanför kustlinjen - maxnotering var ca 75-100 ex vid Norresø 4.10.
46. **Rödspov** (*Limosa limosa islandica*)
45-50 ex Speicherbecken 4.10 och 7 ex Margrethekog 5.10.
47. **Myspov** (*Limosa lapponica*)
Noterad dagligen längs kusten i mindre antal. Maxnotering var ca 50 ex Margrethekog 5.10.
48. **Storspov** (*Numenius arquata*)
Noterad dagligen längs kusten - maxnotering var ca 900 ex Margrethekog 5.10.
49. **Svartsnäppa** (*Tringa erythropus*)
1 ex Lüttmoorsee 4.10, 3 ex Margrethekog 5.10 och 2 ex Vidåsluse 5.10.
50. **Rödbena** (*Tringa totanus*)
Noterad dagligen längs kusten - maxnotering var ca 400 ex Margrethekog 5.10. Flertalet som sågs bra passade fint för *ssp. robusta*.
51. **Gluttsnäppa** (*Tringa nebularia*)
Noterad dagligen längs kusten - maxnotering var ca 50 ex Margrethekog 5.10.
52. **Skogssnäppa** (*Tringa ochropus*)
1 1k Speicherbecken 4.10.
53. **Kustsnäppa** (*Calidris canutus*)
Enstaka noterade längs kusten, dock en väldigt mäktig ansamling på ca 50 000 ex vid Margrethekog 5.10.
54. **Småsnäppa** (*Calidris minuta*)
2 1k Speicherbecken 4.10, 1 1k Lüttmoorsee 4.10 och 1 ex Margrethekog 5.10.
55. **Kärrenäppa** (*Calidris alpina*)
Allmän längs kusten - maxnoteringen var sanslösa 200 000 ex i en flock som samlades inne vid stranden vid Margrethekog 5.10 när tidvattnet steg - mycket imponerande!
56. **Brushane** (*Calidris pugnax*)
Enstaka noterade dagligen.

Vadare som trycks ihop av det stigande högvattnet vid Margrethekog

57. **Skrattmås** (*Larus ridibundus*)

Allmän och sedd dagligen.

58. **Fiskmås** (*Larus canus*)

Mindre antal noterade dagligen.

59. **Gråtrut** (*Larus argentatus*)

Allmän och sedd dagligen.

60. **Havstrut** (*Larus marinus*)

Mindre antal noterade dagligen.

61. **Tamduva** (*Columba livia*)

Enstaka noterade längs vägen.

62. **Ringduva** (*Columba palumbus*)

Noterade dagligen i mindre antal.

63. **Turkduva** (*Streptopelia decaocto*)

Enstaka noterade dagligen längs vägen i anslutning till byar.

64. **Tornfalk** (*Falco tinnunculus*)

Mindre antal noterade dagligen.

65. **Stenfalk** (*Falco columbarius*)

1 ex Aventoft 3.10, 1 ex Speicherbecken 4.10 och 1 ex Aventoft 5.10

66. **Pilgrimsfalk** (*Falco peregrinus*)
1 ad Aventoft 3.10, 1 ad hona Speicherbecken
4.10 och 1 ex Norresø 5.10

67. **Skata** (*Pica pica*)
Relativt fåtalig och total ca 10 ex sedda spritt
under dagarna.

68. **Kaja** (*Corvus monedula*)
Allmän och sedd dagligen.

69. **Råka** (*Corvus frugilegus*)
Tämligen allmän och sedd dagligen.

70. **Svartråka** (*Corvus corone corone*)
Tämligen allmän och sedd dagligen.

71. **Gråkråka** (*Corvus corone cornix*)
Relativt fåtalig i Vadehavsområdet och
svartråka dominerade stort. Totalt sågs ca
5-10 ex som bedömdes ha ett utseende som
en normal gråkråka. Utöver dessa sågs ca 10
hybrider.

Svartråkor, gråkråkor och hybridkråkor vid Norresø

72. **Sånglärka** (*Alauda arvensis*)
Tämligen allmän och sedd dagligen, inte mist småflockar av sträckans fåglar.

73. **Berglärka** (*Eremophila alpestris*)
1 ex sträckande mot S Speicherbecken 4.10 och 30 ex sträckande mot S + 17 ex rastande vid
Margrethekog 5.10.

74. **Ladusvala** (*Hirundo rustica*)
Enstaka noterade 2 av 3 dagar.

75. **Talgoxe** (*Parus major corsus*)
1 ex Aventoft 4.10

76. **Blåmes** (*Cyanistes caeruleus*)
Enstaka noterade 2 av 3 dagar.

77. **Skäggmes** (*Panurus biarmicus*)
5 ex Speicherbecken 4.10, 20 ex Margrethekog 5.10 och 10 ex Vidåsluse 5.10.

78. **Gärdsmyg** (*Troglodytes troglodytes*)
1 ex Aventoft 4.10.

79. **Gransångare** (*Phylloscopus collybita*)
Noterade dagligen i mindre antal.
80. **Kungsfågel** (*Regulus regulus*)
Noterade dagligen i mindre antal.
81. **Rödhake** (*Erithacus rubecula*)
Noterade dagligen i mindre antal.
82. **Svart rödstjärt** (*Phoenicurus ochruros*)
1 ad hane sjöng på morgonen utanför vårt hotell i Dagebüll 5.10.
83. **Buskskvätta** (*Saxicola ruberta*)
1 ex Margrethekog 5.10.
84. **Stenskvätta** (*Oenanthe oenanthe*)
Enstaka noterade dagligen.
85. **Koltrast** (*Turdus merula*)
Enstaka noterade dagligen.
86. **Rödvingtrast** (*Turdus iliacus*)
2-3 ex på Mandø 3.10.
87. **Taltrast** (*Turdus philomelos*)
Noterade dagligen i mindre antal, dock rätt allmän på Mandø 3.10.
88. **Dubbeltrast** (*Turdus viscivorus*)
10 ex strax innan Mandø 3.10.
89. **Stare** (*Sturnus vulgaris*)
Både fredag och lördagkväll tittade vi på starar som gick ner för övernattning vid Aventoft. På fredagen stod vi en bit öster om Aventoft och då kom det uppskattningsvis in ca 400 000 för övernattning. På lördagen stod vi på vallen precis bakom alla affärer i Aventoft och såg då ca 500 000 - 600 000 ex komma in för övernattning.
90. **Järnsparv** (*Prunella modularis*)
Enstaka noterade dagligen.
91. **Forsärla** (*Motacilla cinerea*)
2 ex Mandø 3.10. och 1 ex Speicherbecken 4.10.
92. **Sädesärla** (*Motacilla alba*)
Tämligen allmän och noterade dagligen.

Starar som kommer in för övernattnig vid Aventoft

93. **Ängsplärka** (*Anthus pratensis*)

Allmän och noterade dagligen, inte minst sträckte det en hel del fåglar under morgontimmarna.

94. **Trädpiplärka** (*Anthus trivialis*)

1 ex på Mandø 3.10.

95. **Skärpiplärka** (*Anthus petrosus*)

1 ex Mandø 3.10, 1 ex Margrethekog 5.10 och 1 ex Vidåsluse 5.10.

96. **Lappsparrv** (*Calcarius lapponicus*)

1 ex på Mandø 3.10.

97. **Sävsprav** (*Emberiza schoeniclus*)

Tämligen allmän och sedd dagligen.

98. **Bofink** (*Fringilla coelebs*)

Allmän och sedd dagligen - framför allt under 4.10 pågick under morgonen och förmiddagen ett fint kontinuerligt finksträck.

99. **Bergfink** (*Fringilla montifringilla*)

Noterade dagligen i mindre antal.

100. **Grönfink** (*Chloris chloris*)

5 ex på Mandø 3.10.

101.**Gråsiska** (*Carduelis flammea*)

5 ex Speicherbecken 4.10.

102.**Grönsiska** (*Carduelis spinus*)

Noterade dagligen i mindre antal.

103.**Steglits** (*Carduelis carduelis*)

Noterade dagligen i mindre antal.

104.**Hämpling** (*Carduelis cannabina*)

Tämligen allmän och sedd dagligen.

105.**Gråsparv** (*Passer domesticus*)

Noterade dagligen i mindre antal.

106.**Pilfink** (*Passer montanus*)

15 ex Margrethekog 5.10

Däggdjur

1. Fälthare (*Lepus europaeus*)

2. Rådjur (*Capreolus capreolus*)

3. Kanin (*Oryctolagus cuniculus*)

4. Knubbsäl (*Phoca vitulina*)